

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 80 kr., za četrtileta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrtileta 1 gld. 15 kr.

V Ljubljani v sredo 16. avgusta 1871.

O b s e g: Gospodarske skušnje. — Gospodarske novice. — Živinozdravilske skušnje. — O gozdnem varstvu. (Dalje.) — Jezikoslovna drobtinica: Gavez. — Študije o „študijah“ kranjskih ljudskih šol. — Kakošno je vseučilišče bilo v Ljubljani pod Francozom. — Mnogovrstne novice. — Dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Gospodarske skušnje.

* Da železnega vrtnarskega orodja rujà ne razjeda, se po obilih skušnjah lahko za več let obvaruje s tem, da se železo za nekoliko minut položi v vodo, v kateri se je nekoliko sode (pepelne ali lugove soli) raztopilo. Tako železno orodje utegne zmirom na mokrem ležati in vendar ne bo zarujevalo.

* Gips potresati vsak dan v hlevu je neizrečeno koristno na dvojno stran: prvič se odvrne nezdrava soparica, in drugič zgrabi gips amonjak tako, da ne uide v zrak, in gnoj je potem veliko bolji.

* Plevel na senožitih se pokončá, če se napelje sáj, pepela ali lapora.

Gospodarske novice.

* Čudna pravda za krtove repe. Pred sodnijo je stal nedavno v Kaiserslautern-u na Parskem nek človek, tožen, da je krtove repe ponarejal. Soseska ga je namreč za to plačala, da bi krte lovil in dala mu je za vsak rep plačo. Prislužil si je že 14 goldinarjev za te repe, al — krtov ni bilo nič manj. To se je ljudem čudno zdelo, in ko ogledajo repe bolj na tanko, videli so, da so bili iz volne in smolnjaka narejeni. Sodnija ga je za mesec dni obsodila v zapor, ženo njegovo pa, ki mu je pomagala, na 8 dni. — V Staufen-u na Badenskem se je pred več leti enaka sleparija godila; al „umetnik“ je bolj „kunšno“ ponarejal krtove repe in niso ga tako hitro zasačili.

* Leverce so tičem nevarne. Na Pruskem so gozdarji zapazili, da leverce jajčica v tičjih gnjezdih zalezujejo in spijó, pa tudi, da so mladim tičkom kri izpile.

* Trtna bolezen razsaja hudo po vsem Portugalskem.

* Sir iz graha delajo Kitajci (Kinezi), ki je neki navadnemu siru zelo podoben. Suh grah skuhamo na vodi v gost sok, potem ga spustijo skozi sito, in da se strdí, vlijejo gipsove vode čez-nj. S strjeno to tvarino ravna jo potem kakor s sirom. Trde dele ločijo s prešanjem od tekočih, jih osolijo in v hlebce naredijo. Čez nekoliko časa ima grahov sir okus in duh kakor pravi sir. V Kentmu prodajajo ta sir pod imenom „tao fao“. Posebno frišen je neki prav dober. — Kdor ne verjame, naj skusi, pa nam pové, ali je res ali ne.

Živinozdravilske skušnje.

* Zoper drisko sesajočih telét je večkrat gotova pomoč ta-le: Nastrži navadne bele krede, s katero pišemo, za malo žličico, pomešaj jo dobro z beljakom in rumenjakom enega jajca, in vse skupaj vlij teletu v gobec. Tako ponavljaj trikrat na dan. Tele naj pa sesá, kakor poprej. Kreda je ogelno-kislo apno, katero posrka obilo kislino, ki se iz mleka dela v želodcu, in dela cele siraste kepe, ktere dražijo želodec in napravijo drisko.

O gozdnem varstvu.

Spisuje Fr. Padar.

O poškodovanji drevja in lesnih rastlin po ljudéh.

(Dalje.)

2. Rezanje metličja.

Ni ravno veliko poškodovanje gozdov z rezanjem metličja, je pa vendar v resnici, če si v enem kraju več ljudi s tem delom zaslužka išče. Mnogo metelj, ki se jih vsako leto potrebuje veliko, je narejenih iz ukradenega metličja v svetlih nočéh. Neverjetno veliko bréz se pokvari in mladim brezovim gozdom, pogostoma najlepši pogoni, ukradejo.

Pogostoma je pa gozdni gospodar ali njegov oskrbnik sam kriv, da se škoda dela. Ljudje morajo metle imeti in gozdni gospodar ne prodá priličnega metličja. Gotovo je toraj, da si bode metljar ga sam prisvojil, a nepostavno.

Če hoče gozdar gozd varovati, mora tedaj skrbeti za to, da ljudje dobrega metličja in ceno dobé.

Metljar hoče tankega in ravnega, ne krivega metličja imeti. Siliti ga ne moremo, da bi bil s slabim zadovoljen. Zato pokličimo, kedar breze sekamo, take ljudi, pustimo, naj si metličja sami naberejo, tirjajmo pa le malo za nj. Če jih bomo silili, da morajo kupiti in še po visoki ceni, ne bomo nič dosegli; bode se s tatvino še več škode naredilo, kakor, če bi bili vse metličje zastonj razdali.

3. Rezanje roglic (vršičkov).

V krajih, kjer so šilovni gozdi, je pogostoma navada, večim, mladim drevesom vršičke odrezovati, nekoliko za kuhinjske roglice, nekaj jih v znamenje postrežljivosti pred hiše obešajo in vporabljujejo za božja drevca.

Kakor je to rabljenje neznamenito, toliko bolj je škodljivo za mlade gozde, ki se blizo mest in trgov nahajajo. Naj se tedaj raba kuhinjskih roglic in oštir-